

Oponentní posudek

rigorózní práce Mgr. Filipa Šimka na téma

„Procesně-praktické aspekty institutu spolupracujícího obviněného a komparace se slovenskou právní úpravou“.

Předložená rigorózní práce je zpracována v rozsahu 155 stran a jejím nosným tématem je charakteristika a trestněprávní otázky spolupracujícího obviněného v teorii a praxi.

Téma práce odpovídá současnému trendu páchání zvláště závažných zločinů, které mají negativní dopady na společnost. Institut spolupracujícího obviněného k odhalování a objasňování této závažné trestné činnosti významně přispívá. Tematicky práce navazuje na diplomovou práci autora obhájenou v akademickém roce 2017/2018 na katedře trestního práva Fakulty právnické Západočeské univerzity v Plzni, s názvem *„Institut spolupracujícího obviněného.“*¹

Cíl rigorózní práce, jak jej autor vymezil v úvodu, je rozbor, analýza a podrobná charakteristika zájmových ustanovení především trestního řádu se zaměřením na problematiku fungování institutu spolupracujícího obviněného v trestní praxi a v kontextu s praxí uznávanou a uplatňovanou trestní doktrínou. V této souvislosti je autorem vcelku správně konstatováno, že tato problematika spolupracujícího obviněného vyžaduje podrobnější zpracování, kterého se v teoretické i praktické rovině zatím nedostává, je sporadické a z valné části kusé. Komplexní zpracování problematiky zatím nebylo publikováno. Autor při zpracování práce vycházel z četných poznatků trestní praxe, z odborných konzultací se státními zástupci, soudci, v neposlední řadě i názorů a zkušeností policejního orgánů.

Rigorózní práce je velmi obsáhlá, je rozvržena do 7 kapitol, mimo úvodu, závěru a obsáhlé přílohové části. Autor se v práci soustředil zejména na podrobný výklad a komentář jednotlivých institutů stěžejního ustanovení vztahujícího se ke spolupracujícímu obviněnému a to ustanovení § 178a trestního řádu. Úvodní část práce je věnována obecnému vymezení základních pojmů a východisek celé problematiky, včetně základních zdrojů právní úpravy.

V první kapitole se autor zabývá obecnými informacemi a charakteristikou spolupracujícího obviněného, procesními postupy, které předcházejí označení obviněného jako spolupracujícího a souvisejícími otázkami.

Ve druhé kapitole analyzuje podmínky podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného, překážkami na upuštění, které rozděluje do dvou základních skupin na pozitivní a negativní, které podrobně charakterizuje.

Třetí kapitola je věnována struktuře výsledku spolupracujícího obviněného, kde rovněž rozebírá jednotlivé typy výsledku, včetně psychologicko-kriminalistických aspektů výsledku.

Ve čtvrté kapitole analyzuje činnost a roli soudu ve vztahu k uplatnění institutu spolupracujícího obviněného v trestním řízení. Rozebírá otázku vázanosti soudu označením spolupracující obviněný, hodnocením důkazní hodnoty jeho výpovědi a specifiky dokazování v řízení, ve kterém je přítomen spolupracující obviněný.

Pátá kapitola je naopak věnována postavení a úloze obhájce spolupracujícího obviněného v trestním řízení, včetně problematiky nutné obhajoby a tzv. kolizní dualitou zájmů obviněných. Kolizní dualita je přitom termín, který autor práce sám vymyslel a velmi dobře vysvětluje podstatu tohoto termínu. Nutno uvést, že jde o natolik přesvědčivé použití pojmu, že má ambice se stát obecně uznávaným odborným výrazem procesní praxe.

Šestá kapitola představuje komparaci české právní úpravy spolupracujícího obviněného se slovenskou právní úpravou. Autor pro účely komparace vymezuje kritéria styčných bodů právní úpravy České republiky a právní úpravy Slovenské republiky, kdy za předmět porovnávání stanoví vlastní právní povahu institutu, procesní postavení spolupracující osoby, zákonodárcem nabízené beneficence, postavení a role státního zastupitelství a prokuratury a konečně účel právní úpravy spolupracujícího obviněného.

Poslední sedmá kapitole představuje autorovy návrhy de lege ferenda. V této souvislosti se zamýšlí nad institutem korunního svědka a otázkou zavedení beztrestnosti spolupracujícího obviněného a domnívá se, že takový krok i přes naznačené výhody (vyšší míra objasňenosti organizované kriminality), tento krok nelze doporučit. Takové úvahy je nezbytné podle jeho názoru odmítnout, neboť korunní svědek by mohl v právním prostředí České republiky vyústit v erozi principiálního základu trestního procesu a v narušení materiálního právního státu. Přímá beztrestnost spolupracujícího obviněného by podle jeho slov již nebyla v souladu s představami veřejnosti o výkonu spravedlnosti, řádném fungování justice a plnění úkolů státu na úseku trestání. Jde o věc názoru, ne každý s tímto konstatováním může souhlasit.

Rigorózní práce je zpracována velmi pečlivě, argumentačně, věcně a odborně správně, s přiléhavou odbornou argumentací a erudicí. Po odborné stránce nelze práci v podstatě nic

vytknout. Nutno ovšem uvést, že styl autorova psaní, jeho rétorika jsou velmi komplikované, složité na čtení a pochopení smyslu a obsahu. Na druhou stranu je potřebné vyzvednout velmi dobrou práci s poznámkovým aparátem a vlastními odkazy v textu. Osobně nejsem příznivcem komplikované stavby textu, spíše preferuji argumentačně jasnou a výstižnou stavbu textu. Obávám se, že toto komplikované a velmi složité vyjadřování bude na překážku obecnějšímu povědomí materie a využití rigorózní práce v praxi. A to může být na škodu věci.

Rigorózní práce je právem považována za určitý druh vědecké práce, ve které nezbytnou součástí mimo stanovení cíle, je vymezení určité hypotézy o stavu a vývoji naznačené oblasti, která má být prací zpracována, a k tomu by měly být vymezeny základní metody práce, které autor hodlá využít ke zpracování. Cíl práce byl stanoven, pokud jde o metody, které autor ke zpracování práce použil, jsou rovněž velmi pregnantně zpracovány. Jde o metody analytické, syntetické a komparativní. K výkladu právních norem použil gramatického, logického a systematického právního výkladu. Vlastní autorova interpretace je založena na laickém právním výkladu.

V celkovém zhodnocení práce je nutné uvést, že jde o práci zpracovanou na vysoké odborné úrovni, s vysokou přidanou hodnotou, kterou představuje zejména vlastní komentář a názor autora, který vhodně uplatňuje. Originalitu a přínos práce je potřebné spatřovat v ojedinělém komplexním zpracování problematiky, a to na vysoké odborné úrovni.

Autor vycházel z řady literárních a dalších zdrojů, se kterými také velmi dobře pracuje a dokáže je argumentačně v přiléhavé formě použít.

Autor touto rigorózní prací v dostatečné míře prokázal svou erudovanost, schopnost analytického myšlení a práce se zdroji.

Celkově práci hodnotím jako velmi zdařilou, využitelnou v teorii i praxi, a proto ji doporučuji k obhajobě a celkově ji hodnotím jako výbornou.

Otázky k obhajobě nepokládám.

V Praze, dne 28. února 2019

Doc. JUDr. Jan Chmelík, Ph.D.

Západočeská univerzita v Plzni
Právnická fakulta – katedra trestního práva

Posudek na rigorózní práci Mgr. Filipa Šimka

Procesně-praktické aspekty institutu spolupracujícího obviněného a komparace se slovenskou právní úpravou

1) Zaměření RP a její základní koncepce

Autor navázal na téma své diplomové práce s názvem „institut spolupracujícího obviněného“, které velmi úspěšně zpracoval v rámci SGS projektu. Jedná se o velmi zajímavou, aktuální, neustále se vyvíjející, avšak odbornou literaturou neprávem opomíjenou problematiku. Jeho rigorózní práce pak v kombinaci s diplomovou prací tvoří uceleně zpracovaný odborný podklad pro zájemce o tuto problematiku, což je nepochybně přínos zejména rigorózní práce, která je významně obohacena o cenné poznatky autora z aplikační praxe. Rigorózní práce je převážně věnována aktuálním procesně praktickým otázkám právní úpravy spolupracujícího obviněného de lege lata. V tomto ohledu práce naplňuje zvolené zadání.

2) Použité metody a způsob zpracování zvolené problematiky

Základními metodami použitými při zpracování práce jsou metody analytická, syntetická, kompilativní a komparativní, když autor do své práce zařadil srovnání se slovenskou právní úpravou. Autor se převážně zaměřil na analytický rozbor a výklad příslušných ustanovení trestního řádu. Analýza aktuálních otázek zvoleného tématu je v závislosti na vybrané judikatuře a literárních pramenech provedena velmi zdařile. Práce je čtivá, je velmi pečlivě zpracována, má logickou strukturu, jazyk rigorózní práce je kultivovaný, bez závad a na vysoké úrovni je i formální stránka práce. Kontrolou plagiátorství nebyla zjištěna žádná významná shoda.

3) Zvolená systematika práce

Rigorózní práce má rozsah 123 stran, obsahuje bohatý seznam použité literatury a judikatury, cizojazyčné resumé a několik zajímavých příloh. Autor problematiku přehledně dělí do sedmi základních kapitol a závěr. Po úvodu seznamuje autor čtenáře s obecnými postupy předcházejícími naplňování § 178a TR a to jak v procesní, tak i neprocesní formě s ohledem na dosud zavedenou praxi. Druhá kapitola je věnována

detailnímu rozboru podmínek podání návrhu na upuštění od potrestání spolupracujícího obviněného, jakožto nejvýhodnějšího benefícia, kterého může obviněný dosáhnout.

Třetí kapitola je zaměřena na otázky spojené s prováděním výsledku obviněného ve smyslu § 178a odst. 3 TŘ. Autor zde zohledňuje a podrobně rozebírá všechny nezbytné atributy (kriminalisticko-psychologické, taktické a formální) pro úspěšné provedení takového výsledku.

Velmi zdařile jsou zpracovány další dvě kapitoly, v nichž autor analyzuje úlohu a činnost dalších subjektů trestního řízení, které mají pro úspěšnou aplikaci tohoto institutu klíčový význam. Autor upozorňuje na nezastupitelnou roli obhájce, který musí se znalostí konkrétní věci a svými odbornými znalostmi velmi pečlivě zvažovat, zda klientovi doporučí iniciovat postup dle § 178a TŘ či nikoliv, neboť to pro klienta může do budoucna přinášet celou řadu významných rizik. Pozadu nezůstává ani rozbor úskalí, které pro spolupracujícího obviněného přináší fakt, že je to až soud, který definitivně rozhoduje o tom, jak spolupráci obviněného posoudí a následně „ocení“.

Přínosem práce je i komparativní kapitola, která je zdrojem pro autorovy úvahy de lege ferenda.

Autorův výklad zkoumané problematiky je srozumitelný a přesvědčivý, autor příkladně využívá odborné literatury a především judikatury (včetně judikatury ÚS) k tomuto tématu. Přestože práce není zcela originálním dílem, prokazuje schopnost autora výborně pracovat s odbornou literaturou a judikaturou, která je k danému tématu k dispozici. Úvahy de lege ferenda pak dokazují schopnost autora generalizovat získané poznatky a vyvodit z nich odpovídající závěry a doporučení. Posuzovaná práce je jednou z mála těch, po jejichž přečtení si i odborný čtenář odnáší nové poznatky a zejména pak poučení pro aplikační praxi.

4) Nedostatky a problémy práce

Předložená práce netrpí žádnými výraznějšími nedostatky.

5) Celkové zhodnocení práce

Předložená práce svým rozsahem, koncepcí a způsobem zpracování bohatě splňuje požadavky kladené na rigorózní práci. Vzhledem k shora uvedenému ji doporučuji k ústní obhajobě.

V Plzni dne 8. 4. 2019

JUDr. Petr Kybic, Ph.D.

